

Силабус курсу АКМЕОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Освітньо-наукова програма «Соціальна робота»

Дні занять: **середа 12.45-14.05, ауд. 75; четвер, 12.45-14.05, ауд. 75**

Консультації: вівторок 14.00-16.00, ауд. 445

Рік навчання: II. Семестр: III.

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Викладач курсу:	доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Калаур Світлана Миколаївна
Контактний телефон	0982623656
Е-mail викладача:	svitlanakalaur@gmail.com ; kalaur@tnpu.edu.ua
Статус дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 5 (150 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Акмеологія» спрямована на вивчення процесів досягнення здобувачем освіти найвищої точки розвитку. Здобувачі освіти третього освітньо-наукового рівня отримають змогу на теоретичному та практичному рівні ознайомитися із методами та способами акмеологічного пізнання дійсності. Отриманні знання допоможуть якісно сформувати систему акмеологічного знання про закономірності ефективного управління і самоуправління, а також дадуть можливість виробити навички ефективного використання акмеологічних технологій для самовдосконалення.

Вивчення навчальної дисципліни «Акмеологія» спрямована на формування у здобувачів третього вищої освіти таких *загальних компетентностей*: ЗК 1 - здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі соціальної роботи, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; ЗК 2 - здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; ЗК 3 - здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

Навчальна дисципліна Акмеологія спрямована на формування *фахових (спеціальні, предметні) компетентностей*: ФК 1 - здатність до пошуку, самостійного відбору та обробки наукової інформації й емпіричних даних; ФК 3 - здатність до використання загальнонаукових та спеціальних методів досліджень, які спрямовані на пізнання досліджуваних явищ та соціальних процесів; ФК 4 - здатність виокремлювати актуальні соціальні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження; ФК 9 - здатність розробляти та застосовувати інструментарій, проводити теоретичне та емпіричне дослідження, аналізувати й узагальнювати та презентувати його результати, обґрунтовувати висновки.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Предмет акмеології та її місце в системі наук	Розуміти підходи до характеристики акмеології як науки та навчальної дисципліни. Усвідомити сутність акмеологічних ідей в наукових роботах істориків, філософів, психологів, діячів культури та мистецтва	Усне опитування, реферати
1/1	Методологічні принципи і підходи в акмеології	Розуміти методологічні принципи акмеології. Уміти характеризувати структуру рефлексивно-акмеологічного підходу до розвитку професійної майстерності. Розуміти стан акмеології. Засвоїти принцип детермінізму розвитку	Круглий стіл, усне опитування, дискусія
1/1	Акмеологічні методи	Засвоїти специфіку та сутність акмеологічної діагностики. Знати основні методи акмеологічних досліджень. Усвідомлювати потенціал діагностичних методів (тестові методики в акмеології, психобіографічний метод, акмеологічна експертиза)	Практикум з акмеологічної діагностики
2/4	Акмеологічне вивчення людини як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності	Засвоїти акмеологічне розуміння людини як індивіда (індивід і індивідуальність, типологія індивідуальності, темперамент, розподіл спадкових ознак), особистості (співвідношення акмеологічного і психологічного; співвідношення ідеалу „вершини” розвитку особистості, її реального стану і способу вдосконалення) та суб'єкту. Сформувати знання про принципи періодизації вікового розвитку	Термінологічний диктант, усне опитування
/2	Основні характеристики людини в різні періоди вікового розвитку	Сформувати знання про період ранньої дорослості, середньої дорослості, пізньої дорослості. Усвідомлювати різницю між дорослістю та зрілістю	Презентація практичних розробок
2/2	Вершини в розвитку особистості людини («акме») і їх основні характеристики	Засвоїти зміст феномену «акме» і його головні характеристики. Розуміти сутність «Акме» в професійному розвитку людини. Знати види професійного «акме», критерії професіонального «акме» у співвідношенні з показниками професіоналізму і професійної компетентності. Усвідомлювати умови досягнення професійного «акме»	Презентація практичних розробок

2/4	Прикладна акмеологія	Оволодіти понятійним апаратом прикладної акмеології. Уміти характеризувати педагогічну, соціальну, військову, медичну акмеологію	Усне і письмове опитування
2/4	Управлінська акмеологія	Уміти характеризувати управлінську акмеологію та знати особливості управлінської діяльності. Знати загальні характеристики та критерії і рівні професіоналізму управління. Розуміти сутність управлінської майстерності та творчості в управлінській діяльності	Тестування, усне опитування
2/4	Акмеологічні технології особистісного і професійного розвитку	Опанувати сутністю акмеологічних технологій. Ознайомитися із основними видами вимірювання і оцінки особистісного і професійного розвитку. Уміти застосовувати вимірювання особистісного і професійного розвитку.	Практикум
2/4	Акмеологічні служба: статус, функції, організація діяльності.	Знати сутність акмеологічних технологій. Ознайомитися із методами вимірювання і оцінки особистісного і професійного розвитку. Розширити уявлення про акмеологічну службу як форму забезпечення особистісно-професійного розвитку. Вивчити загальні напрямки діяльності і функції акмеологічної служби	Усне опитування, презентація практичних розробок
2/2	Технології ігromodelювання. Технології психоконсультаування	Опанувати сутністю навчаючих технологій та технологій ігromodelювання. Ознайомитися із основними протиріччями особистісного і професійного розвитку. Уміти проводити особистісний і професійний моніторинг	Круглий стіл

Літературні джерела

Основна

1. Акмеология: методологические и методические проблемы. Вып. 13 / Академия акмеологических наук; [под ред.: Н. В. Кузьминой, Е. Н. Жариновой]. СПб. : ЦСИ, 2008. 156 с.
2. Акмеологія в Україні: теорія і практика. № 1 / засн.: Українська академія акмеологічних наук ; Київський ун-т ім. Б. Грінченка ; редкол.: В.О. Огнев'юк, С. П. Архипова, Г. М. Будаг'янц та ін. К. : КУ ім. Б. Грінченка, 2010. 152 с.
3. Андріяко Т. Конкурентоспроможність як прояв акмеологічної культури особистості. *Рідна школа*. 2011. № 10. С. 64-67.
4. Архипова С. П., Смеречак Л. І. Професійна підготовка соціальних педагогів у контексті акмеологічного підходу. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2011. № 2. С. 106-111.
5. Белоусова О. В. Развивающее образование акмеологического типа. *Педагогика*. 2008. № 3. С. 12-17.

6. Богосвятська А. Акмеологія: вищий ступінь індивідуального розвитку: [професіоналізм вчителя]. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2013. № 3. С. 14–19.
7. Богосвятська, А. І. Акмеологія: вищий ступінь індивідуального розвитку. *Зарубіжна література в школах України*. 2012. № 12. С. 8–13.
8. Боднарук Ірина Ігорівна Формування готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності на основі реалізації акмеологічного підходу [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти / Боднарук Ірина Ігорівна ; Нац. ун-т водного господарства та природокористування. Рівне, 2015. 20 с.
9. Власюк О.В., Куліш В.В. Акмеологічні прийоми створення ситуації успіху в навчанні. *Початкове навчання та виховання*. 2016. № 10/11. С. 17–18.
10. Вознюк О. В. Акме-синергетичний підхід до формування творчої особистості. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. – С. 60–67.
11. Гладкова В. М., Пожарський С. Д. Основи акмеології: підручник. Львів : Новий Світ–2000, 2007. 320 с.
12. Данилова Г. С. Акмеологія: сутність, становлення, практичне втілення. *Педагогіка і психологія*. Вісник АПН України. 2009. № 1. С. 90–98.
13. Данилова Г. С. Професіоналізм суб'єкта діяльності в контексті акмеології. *Проблеми освіти*. 2008. Вип. 54, спецвип. 2. С. 32–39.
14. Деркач А. А., Сайко Э. В. Деятельность как основание акмеологического развития субъекта и надситуативная активность субъекта как действенный фактор ее развития. *Мир психологии*. 2008. № 2. С. 193–204.
15. Життєві кризи особистості: Наук-метод. посібник у 2-х т. Ч.2., К.: ІЗМН, 1998
16. Заболотська О. О. Акмеологічна концепція формування індивідуальності студента *Педагогічні науки*. 2005. Вип. 39. С. 233–236.
17. Зобнина Т. В. Некоторые аспекты применения акмеологического подхода к психологической подготовке студентов педагогического университета. *Психология в вузе*. 2008. № 2. С. 17–28.
18. Калаур С. М. Доцільність використання акмеологічного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у ВНЗ. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. С. 105–111.
19. Калаур С.М., Главацька О.Л. Основи соціального розвитку особистості: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ, 2006. 315 с.
20. Келемен Андріана Василівна Формування педагогічної культури майбутніх соціальних працівників на засадах акмеологічного підходу в закладах вищої освіти : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Келемен Андріана Василівна ; Нац. ун-т "Львівська політехніка". Львів, 2020. 20 с.
21. Корячкіна Олена Акмеологічний підхід до упровадження інноваційних технологій *Deutsch*. 2014. № 3. С. 15–16.
22. Литвиненко Т. В. Передумови становлення соціально зрілої особистості сучасного випускника в акмеологічному освітньому просторі. *Управління школою*. 2011. № 19/21. С. 74–77.
23. Малахова Олена. Підвищення професійної компетентності управлінських кадрів на засадах акмеологічного підходу. *Рідна школа*. 2011. № 4/5. С. 52–56.
24. Манолова О. Н. Акмеологический ресурс индивидуального характера: акцентуации и деакцентуации черт. *Мир психологии*. 2008. № 1. С. 236–244.
25. Манолова О. Н. Пространство активности субъекта как акмеологический ресурс. *Мир психологии*. 2009. № 1. С. 56–64.
26. Марков В. Н. Системная целостность личности как акмеологическая. *Мир психологии*. 2004. №1. С.161–166.
27. Неперервна освіта: акмеологічні студії. Педагогічні науки. Психологічні науки : науковий журнал / за заг. ред. В. М. Гладкової. 2017. № 2.
28. Пальчевський С. С. Акмеологія – поклик майбутнього. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. С. 7–13.

29. Пальчевський С. С. Акмеологія: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. К. : Кондор, 2008. 398 с.
30. Перевозчиков, В. І. Актуальні питання розвитку акмеологічної науки в Україні. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. С. 14-17.
31. Петрухін В. Акмеологічні технології в підвищенні якості освіти. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2009. № 2. С. 29-31.
32. Петрухін В. Акмеологія та підвищення якості освіти. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2009. № 1. С. 29-31.
33. Психология человека от рождения до смерти / Под ред. А.А.Реан. СПб., 2001.
34. Психолого-акмеологическая служба. Настольная книга практического психолога. М., 2001.
35. Радул Валерій Соціальна зрілість як вершина акмеологічного розвитку особистості. *Рідна школа*. 2011. № 3. С. 15-20.
36. Рибалко Л. Взаємодоповнювальний характер аксіологічного й акмеологічного підходів до проблеми самореалізації особистості. *Вісник Львівського університету*. Сер. педагогічна. 2006. Вип. 21, ч. 1. С. 167-174.
37. Селезнева Е. В. Самоотношение как акмеологический феномен. *Мир психологии*. 2008. № 4. С. 238-248.
38. Сіверс З. Психологічні проблеми акмеології. *Освіта і управління*. 2004. №2. С.83-87.
39. Сушик Н. С. Основы социализации личности: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Сушик Н. С. Основы социализации личности: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 188. с.
40. Федоров В. Д. Психолінгвістичний ракурс поняття акмеології. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. С. 27-39.
41. Чубук Р. В. Акмеологічні аспекти розкриття особистісно-професійного потенціалу фахівця соціальної сфери. *Соціальна робота та соціальна педагогіка: виклики сьогодення*. 2015. С. 185–188.
42. Швидкий В. О. Акмеологічні підходи до формування образу я-професіонала у студентів ВНЗ. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. С. 128-135.

Допоміжна

43. Варфоломеева О. Акме и креативность психотерапевта. *Прикладная психология и психоанализ*. 2003. №4. С.17-24.
44. Горобец Т. Роль смысла жизни в акмеологической и саморазрушающей стратегии личности. *Прикладная психология и психоанализ*. 2005. № 2. С. 3-17.
45. Данилова Г. Акмеологія шкільної освіти у контексті методології сучасної науки. *Рідна школа*. 2004. №11. С.6-10.
46. Данилова Галина. Методична акмеологія: стратегічний ресурс професійно-особистісного розвитку методиста системи післядипломної освіти. *Освіта і управління*. 2012. Т. 15, № 4. С. 51–64.
47. Дубасенюк О. А. Фундаментальна акмеологія: засади вдосконалення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. *Акмеологія в Україні: теорія і практика*. 2010. № 1. С. 18-26.
48. Князев А. М. Психолого-акмеологическое в системе высшего образования : учебное пособие. М. : РАГС, 2007. 128 с.
49. Корж Н. Акмеологічна школа – школа життєвого успіху. *Сучасна школа України*. 2015– № 8. С. 17–47.
50. Корж Наталія Моделювання акмеологічної школи. *Директор школи*. Шкільний світ. 2012. № 18. С. 22-29.
51. Маркин В. Н. Личность в категориальном ряду: индивид, субъект, личность, индивидуальность (психолого-акмеологический анализ). *Мир психологии*. 2007. № 1. С. 45-54.
52. Марков В. Н. Механизмы реализации потенциала в контексте акмеологии развития. *Мир психологии*. 2007. № 2. С. 61-72.

53. Мельничук В. Інноваційний розвиток освітнього середовища Акме-школи. Рідна школа. 2017. № 7/8. С. 53–55.

54. Паращенко Л. Акмеологія та діяльнісний підхід як філософсько-методологічні засади модернізації шкільної освіти. *Освіта і управління*. 2010. № 2-3. С. 22-28.

55. Пионова Р. С. Акмеологические основы профессионального и личностного развития студентов университета. *Психология в вузе*. 2012. № 3. С. 65-69.

56. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. К., 2000.

57. Шевченко І. В. Акмеологія – шлях до "вершини". *Математика в школах України*. 2017. № 30. С. 2–6.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5) – обговорення, розгляд питань	35
Модуль 2 (теми 6-11) – обговорення, розгляд питань, виступ з повідомлення	40
Залік (теми 1–11) Підсумковий контроль у тестовій формі	25

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
64-74	D	задовільно
60-64	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни